

Βρυξέλλες, 26 Σεπτεμβρίου 2025
(OR. en)

13304/25

POLCOM 268
COMER 127
UD 215
COHOM 147

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	12 Σεπτεμβρίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 482 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ σχετικά με τις δραστηριότητες και τις διαβουλεύσεις της συντονιστικής ομάδας κατά των βασανιστηρίων που αναφέρονται στο άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125 για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 482 final.

σνημμ.: COM(2025) 482 final

Βρυξέλλες, 12.9.2025
COM(2025) 482 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τις δραστηριότητες και τις διαβουλεύσεις της συντονιστικής ομάδας κατά των βασανιστηρίων που αναφέρονται στο άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125 για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία

1. Εισαγωγή

Το άρθρο 31 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125, της 16ης Ιανουαρίου 2019 (στο εξής: κανονισμός), για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία¹ υποχρεώνει την Επιτροπή να υποβάλλει ετήσια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις δραστηριότητες, τις έρευνες και τις διαβουλεύσεις που διεξάγει η συντονιστική ομάδα κατά των βασανιστηρίων (Anti-Torture Coordination Group, στο εξής: ATCG). Η έκθεση δεν πρέπει να υπονομεύει τα εμπορικά συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων.

Η παρούσα έκθεση παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες της ATCG το 2024.

2. Κανονιστικό πλαίσιο

Ο κανονισμός έχει ως στόχο να εμποδίσει αφενός τη θανατική ποινή και αφετέρου τα βασανιστήρια και άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία σε χώρες εκτός της ΕΕ, περιορίζοντας το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων. Γίνεται διάκριση μεταξύ:

- αντικειμένων που εκ φύσεως προορίζονται για σκοπούς κακοποίησης και δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αποτελούν αντικείμενο εμπορίου (παράρτημα II)· και
- αντικειμένων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για βασανιστήρια και άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (παράρτημα III) ή για την εκτέλεση θανατικής ποινής (παράρτημα IV), αλλά μπορεί επίσης να έχουν νόμιμες χρήσεις, όπως σκοπούς επιβολής του νόμου ή θεραπευτικούς σκοπούς.

Το εμπόριο αντικειμένων που απαριθμούνται στα παραρτήματα II, III και IV υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς. Ειδικότερα, ο κανονισμός:

- i. απαγορεύει την εισαγωγή, την εξαγωγή και τη διαμετακόμιση προς, από και μέσω της ΕΕ, αντικειμένων τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα II και στην πράξη χρησιμοποιούνται μόνο για τη θανατική ποινή ή για βασανιστήρια. Απαγορεύει την παροχή τεχνικής βοήθειας σχετικής με τα αντικείμενα αυτά, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης στον τρόπο χρήση τους. Απαγορεύει επίσης τη διαφήμιση τέτοιων αντικειμένων σε έντυπα, στο διαδίκτυο ή στην τηλεόραση ή το ραδιόφωνο, καθώς και την έκθεση ή την προσφορά τους προς πώληση σε εμπορικές ή άλλες εκθέσεις.
- ii. απαιτεί προηγούμενη αδειοδότηση, κατά περίπτωση, για εξαγωγές αντικειμένων που απαριθμούνται στο παράρτημα III, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για βασανιστήρια, αλλά μπορεί να έχουν άλλες νόμιμες χρήσεις (π.χ. για την επιβολή του νόμου). Προηγούμενη άδεια εξαγωγής απαιτείται επίσης και για την παροχή τεχνικής βοήθειας ή μεσιτικών υπηρεσιών σχετικών με τα αντικείμενα αυτής της κατηγορίας. Το παράρτημα III δεν περιλαμβάνει:

¹ ΕΕ L 30 της 31.1.2019, σ. 1. Κατόπιν αρκετών τροποποιήσεών του, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2005, για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (ΕΕ L 200 της 30.7.2005, σ. 1) κωδικοποιήθηκε στη συνέχεια ως κανονισμός (ΕΕ) 2019/125.

- a) πυροβόλα όπλα που διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 258/2012².
 - b) είδη διπλής χρήσης που διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/821³· ή
 - c) αντικείμενα που διέπονται από την κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου⁴.
- iii. ρυθμίζει το εμπόριο αντικειμένων του παραρτήματος IV τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή (π.χ. με θανατηφόρο ένεση), αλλά μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθούν για νόμιμους θεραπευτικούς σκοπούς. Έχει θεσπιστεί ειδική άδεια (ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής – ΓΑΕ) για τον έλεγχο των εξαγωγών αντικειμένων αυτού του είδους και για την αποτροπή της μεταφοράς τους για χρήση σε εκτελέσεις με θανατηφόρο ένεση, χωρίς όμως να περιορίζεται το εμπόριό τους για ιατρική και κτηνιατρική χρήση ή για άλλους νόμιμους σκοπούς.

3. Δραστηριότητες της συντονιστικής ομάδας κατά των βασανιστηρίων (ATCG)

Η ATCG συστάθηκε σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/2134 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵ για να εξετάζει ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή του κανονισμού.

Η ATCG χρησιμεύει ως βήμα για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των εμπειρογνομόνων από τα κράτη μέλη σχετικά με διοικητικές πρακτικές, καθώς και για τη συζήτηση ζητημάτων ερμηνείας του κανονισμού, τεχνικών θεμάτων όσον αφορά τα αντικείμενα που απαριθμούνται στους καταλόγους, εξελίξεων σχετικών με τον κανονισμό και κάθε άλλου ζητήματος που ενδέχεται να προκύψει. Επιπλέον, η Επιτροπή πραγματοποιεί διαβουλεύσεις με την ATCG κατά την κατάρτιση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, σύμφωνα με τη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου⁶.

Η ATCG συνεδρίασε δύο φορές το 2024, την 6η Ιουνίου και την 5η Δεκεμβρίου, σε εικονικό περιβάλλον, για να ανταλλάξει πληροφορίες σχετικά με διάφορα θέματα που αφορούν την εφαρμογή του κανονισμού και τα οποία συνοψίζονται κατωτέρω.

3.1 Εξελίξεις που αφορούν τη βασική πράξη

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 258/2012, της 14ης Μαρτίου 2012, για την εφαρμογή του άρθρου 10 του πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, των εξαρτημάτων τους, των μερών τους και των πυρομαχικών, το οποίο επισυνάπτεται στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος («πρωτόκολλο των ΗΕ για τα πυροβόλα όπλα»), και για τη θέσπιση άδειας εξαγωγής, μέτρων εισαγωγής και διαμετακόμισης για πυροβόλα όπλα, μέρη και εξαρτήματά τους και πυρομαχικά (ΕΕ L 94 της 30.3.2012, σ. 1).

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/821, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση ενωσιακού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών, της μεσιτείας, της τεχνικής βοήθειας, της διαμετακόμισης και της μεταφοράς ειδών διπλής χρήσης (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 206 της 11.6.2021, σ. 1).

⁴ Κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών κανόνων που διέπουν τον έλεγχο των εξαγωγών στρατιωτικής τεχνολογίας και εξοπλισμού (ΕΕ L 335 της 13.12.2008, σ. 99), όπως τροποποιήθηκε.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/2134 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 2016, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 του Συμβουλίου για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυνάμενων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (ΕΕ L 338 της 13.12.2016, σ. 1).

⁶ ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1.

Το 2024 δεν εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση πράξη για τροποποίηση του κανονισμού. Ωστόσο, η Επιτροπή προέβη σε εκτενείς διαβουλεύσεις με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών της ATCG για πρόταση σχεδίου κατ' εξουσιοδότησης πράξης για την τροποποίηση των παραρτημάτων II και III με σκοπό τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού.

3.2 Εμπορικές πληροφορίες: υποβολή δεδομένων

Η Επιτροπή παρουσίασε στην ATCG την τρέχουσα κατάσταση στην ετήσια έκθεση που αναφέρεται στο άρθρο 26 παράγραφος 3 του κανονισμού. Η Επιτροπή υπενθύμισε τη λειτουργικότητα που είχε αναπτυχθεί παλαιότερα, βάσει της οποίας οι αρχές των κρατών μελών καλούνται να ανεβάζουν τα απαιτούμενα δεδομένα για σκοπούς αναφοράς απευθείας στη βιβλιοθήκη του ηλεκτρονικού συστήματος για τα είδη διπλής χρήσης **Dual Use e-System (DUeS)**, υπό την ενότητα που σχετίζεται με τον κανονισμό κατά των βασανιστηρίων. Αυτό αποσκοπεί στον εξορθολογισμό και στη διευκόλυνση της συγκέντρωσης των δεδομένων από όλα τα κράτη μέλη. Οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται περιλαμβάνουν ιδίως το είδος του αντικειμένου, τον εξαγωγικό προορισμό και την τελική χρήση. Τα στοιχεία αυτά αντικατοπτρίζονται στην προαναφερθείσα ετήσια έκθεση της Επιτροπής. Αφού εγκρίθηκε, η έκθεση υποβλήθηκε στην ATCG⁷.

3.3 Καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια

Η Επιτροπή ενημέρωσε την ATCG σχετικά με το περιεχόμενο της ετήσιας θεματικής έκθεσης με τίτλο «The global trade in weapons, equipment and devices used by law enforcement and other public authorities that are capable of inflicting torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment» [Το παγκόσμιο εμπόριο όπλων, εξοπλισμού και συσκευών που χρησιμοποιούνται από τις αρχές επιβολής του νόμου και άλλες δημόσιες αρχές και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διάπραξη βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας] της ειδικής εισηγήτριας των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια, Alice Edwards, που εκδόθηκε στις 24 Αυγούστου 2023.

Στην έκθεση, η ειδική εισηγήτρια των Ηνωμένων Εθνών παρουσιάζει μια ετήσια επισκόπηση τάσεων και εξελίξεων σε σχέση με τα βασανιστήρια, καθώς και μια θεματική μελέτη σχετικά με το παγκόσμιο εμπόριο όπλων, εξοπλισμού και συσκευών που χρησιμοποιούνται από τις αρχές επιβολής του νόμου και άλλες δημόσιες αρχές και που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη διάπραξη βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Η Επιτροπή επισήμανε τη σημασία της εν λόγω έκθεσης στο πλαίσιο της ενδεχόμενης ενίσχυσης του ενωσιακού κανονισμού.

Επιπλέον, η έκθεση προσδιορίζει έναν κατάλογο ειδών που θεωρούνται εκ φύσεως σκληρά, απάνθρωπα ή ταπεινωτικά και τα οποία θα πρέπει, ως εκ τούτου, να απαγορεύονται (μη εξαντλητικός κατάλογος 20 ειδών εξοπλισμού/όπλων). Στη συνέχεια συστήνει κατάλογο αντικειμένων που θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης σε εθνικό και διεθνές

⁷ COM (2024) 529 final της 19.11.2024 και παραρτήματα 1 έως 9.

επίπεδο. Ενώ τα αντικείμενα αυτά έχουν νόμιμες χρήσεις, μπορούν να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά για βασανιστήρια και, ως εκ τούτου, απαιτούν κάποιο επίπεδο εποπτείας.

Η έκθεση καταλήγει σε σύσταση για την ανάπτυξη ενός διεθνούς μέσου για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια, το οποίο θα συμπληρώνει και θα ενισχύει υφιστάμενες υποχρεώσεις για την απαγόρευση και την πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Η Επιτροπή ενημέρωσε επίσης την ATCG σχετικά με μια ομάδα περισσότερων από τριάντα οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών από όλες τις περιφέρειες, η οποία στηρίζει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια. Οι οργανώσεις αυτές έχουν ενώσει τις δυνάμεις τους για να ζητήσουν τη σύναψη διεθνούς συνθήκης για τον έλεγχο του εμπορίου εργαλείων βασανιστηρίων τα οποία χρησιμοποιούνται για την καταστολή ειρηνικών διαδηλώσεων και για την κακοποίηση κρατούμενων σε ολόκληρο τον κόσμο. Σε διακήρυξη που υπεγράφη στο Λονδίνο τον Ιανουάριο του 2023, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα ζήτησαν τη σύναψη συνθήκης για την απαγόρευση της κατασκευής και του εμπορίου εξοπλισμού που εκ φύσεως προορίζεται για σκοπούς κακοποίησης, καθώς και την εισαγωγή περισσότερων ελέγχων με γνώμονα ανθρώπινα δικαιώματα στο εμπόριο τυποποιημένου εξοπλισμού επιβολής του νόμου.

3.4 Επόμενα βήματα στην έκθεση επανεξέτασης της Επιτροπής: Ενίσχυση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125

Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι, μετά την παρουσίαση σχεδίου πρότασης για κατ' εξουσιοδότηση πράξη κατά τη συνεδρίαση της ATCG το Νοέμβριο του 2023, η Επιτροπή δρομολόγησε γραπτή διαδικασία για να ζητήσει τις απόψεις των μελών της ATCG. Η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις που αφορούσαν συγκεκριμένα ερωτήματα ή ζητούσαν περαιτέρω διευκρινίσεις, οι οποίες εκτιμήθηκαν από την Επιτροπή. Επιπλέον, η Επιτροπή ενημέρωσε την ATCG σχετικά με τις προτεινόμενες αλλαγές που σκόπευε να εισαγάγει μετά το στάδιο των διαβουλεύσεων, δηλαδή τροποποιήσεις στον κατάλογο των αντικειμένων που απαριθμούνται στο παράρτημα II (περιλαμβάνει αντικείμενα τα οποία στην πράξη χρησιμοποιούνται μόνο για τη θανατική ποινή ή για βασανιστήρια και άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία) και το παράρτημα III (περιλαμβάνει αντικείμενα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία).